ڕەسوڵ حەمزاتۆف: دەستەبات سپێدان دەخۆشم دەکاو ئەوارانیش دەتەنگ.. حەیدەر عەبدولڕەحمان

کاتی خۆی سەلانێ سیڤا – ی ڕۆژنامەنووس لە گۆڤارێکی (ئەدەبی ڕووسی) دا، دیمانەیەکی تایبەتی لەگەڵ شاعیری گەورەی داغستان (ڕەسوڵ حەمزاتۆف) ساز کردبوو، دیمانەکە بەچەندین زمان وەرگێڕدرا، من ئێستاکە هەمان ئەو دیمانەیەم ئامادە کردووە بۆ ئەوەی زیاتر ئاشنا بەدنیای ئەدەبی حەمزاتۆف بین.

سەلانێ دەنووسێت :

کاتێ سەر بەماڵی (ڕەسوڵ حەمزاتۆف) ی شاعیری گەورەی قەوقاز لە(ماخا جکالا) دادەگری، دووچاری جۆرێك لەسەرسوڕمان دەبیت، لەبینینی تابلۆی نایاب و بەدەگمەن و قاچاغی کێن و چەند پەیکەرێکی جوان لەو پەیکەرانەی حەمزاتۆف لەکاتی سەردانیدا بۆ زۆر لەوڵاتانی جیهان لەگەڵ خۆیدا هێناویەتیەوەو ماڵەکەی پێ ڕازاندۆتەوە .

بەڵام وەك حەمزاتۆف گوتی: جوانیی و ڕەکوپێکی ماڵەکەم دەگێڕێتەوە بۆ (باتیمان) ـــ ی ژنەم، کەزۆقێکی ئەجگار جوانی هەیە لەگەڵ ماڵدا.

کاتێکیش من و حەمزاتۆف بەیەکەوە گەشتیکی بچووکی ماڵەکەیمان دەکرد گوتی:

ئا لێرەدا کەمێک هەمم هەواسیبوو، زۆر سادەو ساکار بوون، کاتی خۆی ئەو هەمانە بەدەستی (ئیمام شامل حاجی مراد)ی باپیرە گەورەمانەوە بووە، بەڵام لە هەشتاکاندا ئەو ڕمانیان لە دزیم. لەبەرایيدا زۆر خەمم بۆیان خوارد، بەڵام دواتر بەم دەرکەوت کە خەم خواردن بۆ هەودێ، چۆن ئەمێ پەویستییەکی ئەوتەم پێیان نەماوە، ئەمێ لەق لەق سپێکان زێتر لەوانە لەڕەحم نزیکن.

بەجگە لەوەش، خۆ ئەمە مانان ئەمەکە لەزەمەنکی دیکەدا دەژین، کە هەم تێیدا دەستاتدارێ نێك ئافرەت ونیشتمان، کە ئەمە مانان جاران بەلامانەوە هەموو شتێ بوو، ئیدی ئەوە زەمەنەو دگێڕێ ..

یەکەم پرسیار کە لەم پرسی گوتم : قەناغەکانی شیعر لای تۆ چۆن هەڵدەکوونەوە ؟

گوتی: من قەناغەکانی شیعر لای خەم بەسە جارە ژن دەشوبهێنم.
یەکەمیان: ژنەکی دە رەق و سەرکەش کە لەزەمانی ستالین بچە و لەبەزەیی پێدا هاتنەوە بەدەر بێت، بەڵام وەڵای ئەو دە رەقییەش هیشتا ژیان لەئامیزی دا ژیانەکی پڕ لەئارامی بێت.
دووهەمیان: ژنەکی سەرەست بە ئازادییەکەی ، بەڵام سەزانیی، ئەوە لەو قەناغە دەچێت کە دەیژیینینەوە.
سێهەمیان: ئەو ژنەی ئەمە هەر هەموومان بەدوایدا وەین، من لەلای خەمەوە دەنییام کە دەیدەزمەوە، ئەمە ئاواتی منە، بەیە لەقەسیدەی سەندوقی ڕەشدا ئەو بەدوا دا گەڕانم بەرووەی دەردەکەوێت.
لەو قەسیدەیەدا هەموو ئەو نهێنییانەتان بۆ ئاشکرا دەبێت کە لەژیانی (ڕەسول حەمزاتۆف)دا هەیە، بەڵام لەوە دەنیا نیم ئایا خوێندەوارە ڕووسەکان وەك پێویست شیعرەکانی منییان خوێندۆتەوە یان نا، چونکە لەو ڕۆژانەدا (کازلونسکی و کریستۆف) وەرگێڕی شیعرەکانم، ماڵئاوایی لە دنیادا کردو مردن، ئیدی لەگەڵ مردنی ئەوانیشدا، قوتابخانەی تەرجەمە پەکی کەوت، خۆ ئەگەر ئەو زاتانە نەبونایە، ئەوە کەس نەیدەزانی(موستایا کریماو کایسینا کولیفاو ڕەسول حەمزاتۆف) کێن. پەم گوت:
وای دەخوەنمەوە کە ئەوە سەردەمی پێشووی خۆتان ئەوەندە بەدە نەبێت، ئەگەرچی ئەوە چانستتان هەبووە لای دەسەڵات و پشتگیری کراون. چەندین دیاریتان پێ بەخشراوە، بە ملیۆنەها دانە لەکتێبەکانتان بەدیان زمان چاپ کراون . گوتی: گۆڤاڵووکەی هەموو دەسەڵاتکان بەسەر منداتێپەیوون .. لە سەردەمی ستالیندا ویستییان میدالی ستالین بدەنە من و باوکم، کە گەورەترین میدالی سڤییەت بوو، پێیان گوتم ستالین ریز لەنانی ئەوەی پێ خۆش، بەڵام باوکت تەمەنی74ساڵەو تەش تەمەنت 28 ساڵە، بۆیە ستالین گوتوێتی دەبی خۆتاتکە بدەینە حەمزاتۆفی باوك.
دوای ستالین من دەستکی نزیکی برژنێف بووم، پێش ئەوەی ببێت بە سکرتێری گشتی، لەو دەمەدا هەموو هەوڵەکم بۆ ئەوە بوو داهێنانی من نەوەستێ.
دەبێ بە ڕاستی ئەوەش بڵێم کە هەرگیز کەس منی ناچار نەکردووە، هەڵوێستە بنوێنم خەم لەی ڕازی نەبم، بەڵکو شانازی بەهەر وشەیك دەکەم کە بەدەست و پەنجەی ڕەسول حەمزاتۆف نووسرابێت .
گوتم: ئەی ئێستا لەگەڵ دەسەڵات چۆنیت ؟
بە زەردەخەنەوە گوتی: دەسەڵات سپێدان دەخەشم دەکاو ئەوارانیش دەتەنگ
پارسان قسەم لەگەڵ (فلادمیر بۆتین) کرد و پێم گوت: جەنابی سەرۆك دەسەڵات و کەنیسا لیك مارە کراون، من نازانم ئەمە لەنێوان هەموو

ئەوانەدا لەکوێین ؟
لەوەڵامدا گوتی :
بەسوڵی هاورێم نیگەران مەبە، دەستەبات و کەنیساو وشکانی شیعری تەش هەر یەکەو لە بەیاننامە تایبەتیەکانی خۆیانەوە دادەئڕژێن .
لێم پرسی: ئەگەر حەمزاتۆفی شاعیر ویستی هەر گەڕانکاریەک بکات لە کۆمەڵە دەست پێ دەکات؟
گوتی: دەمەوێت شتێ زۆر کەم ئاویش ئاوێ، کە دەبێ بەر لەهەموو شتێ پیاو داناو زانا بێت، هەوڵی ئەوە بدات پێوەندیەکانی لەگەڵ ئافرەتدا ڕەك بخات.
بەڵام بە دراوسێیەتی، ئەوە دەبینن چەن ئەوروپا ڕۆژ بەڕۆژ زیتر لەك نزیك دەبنەوەو یەك دەگرن، بەڵام کە لەئێمە بە پەڕشی شتێکی ئاوا لێم چەشنێ ؟
ئەوەتا ئێمە لە(قەوقاز)دا لەژێر چەترێکی خوێناویدا دەجەنگین، بە دەبە جەرجیا لەئەرمینیاو شیشان لەئافارستا، لەکتر جیا ببنەوە؟!
جاران هەموو هەفتەیەك دەچووم جەرجیا، لەوێشەوە دەچووم ئەرمینیا، لە هەموو شوێنە دنیایی و خۆشی میوان بوو، بەڵام ئێستەکە کەمەلە سنوور دروست کراون و خاڵی پشکنین زۆر بووە، کەتو پەوەند هەیە، ئەمانە وێنەیەکی خوازراو نین.
گوتم: ئایا قەت ڕۆژە لەڕۆژان لەمسکە هەستتان بەوە کردووە کە ئەوە کەسکی نامە بن؟
گوتی: جارێکیان پلیتی ترامم بزر کردبوو، کاتێ پشکنەری ترامکە سەرکەوت و پرسیاری پلیتی لێ کردم، پێم گوت کە من پلیتکەی خەمم بزر کردووە، ئافرەتکی نەو ترامکە بەدەنگکی بەرز گوتی: جە نابی پشکنەر من ئەو پیاوە دناسم، بەوام پێ بکەن لەچەتکانی قەفقاس، بەچاوی خەم دیومە کە چەن خەڵك دەفڕنن.
ئەوکات هەموو ترسان و بەو بوختانانە دەستگیریان کردم.
کاتێ چووم پلیسخانێ هیچ ناسنامەیکم پێ نەبوو، داوام کرد پێوەندی بکونسەخانەی داغستان بکەن لەمسکە، ئەوەبوو پێوەندییان کردو ئازادییان کردم.
ئەوکات هەستم کرد کەمن لەوەتی خەمدا کەسکی نامم.
گوتم : ئەوە بەئافرەت و خۆشویستی ناسراون، کەچی لەماڵکەی تەدا جگە لە ژن و کچ و نەوەکانت نەبە کەسی تر نابینم ؟
بە زەردەخەنەیکەوە گوتی:
کتبکم بەناوی (دورگەی ئافرەتان) هەیە، من هەر لەو دورگەیەدا ژیاوم و نامەوێ ئەو دورگەیە بجێ بهێم، بەیە کاتێ گوێ بیستی ئەوە دەبووم کە شیوعیەکان دیانگوت ئەی کرێکارانی جیهان یەکگرن ، منیش دروشمی خەم بەرز دەکردەوەو دەمگوت (ئەی ئاشقانی جیهان یەکگرن)

ئیدی با لەچاوی ئەو جوانانەوە بنەشین، فەرموون کاسەکانتان پێ کەن ، کە دڵی ئەمە دوا کاسی من نابێت ..

سەرچاوە : ژمارە 648 ی حوار متمدن _ ندیم راوی